ΕΥΑ ΡΩΣΣΙΔΟΥ ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΚΟΥ

Το παράνομο χρήμα, ή το βρόμικο όπως αποκαλείται, υπήρξε ανέκαθεν μάστιγα για τον λεγόμενο σύγχρονο κόσμο. Το πρόβλημα επιδεινώθηκε ακόμη περισσότερο τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας της τεχνολογίας, μέσω της οποίας αμύθητα ποσά που προέρχονται από παράνομες δραστηριότητες, διακινούνται σε όλα τα μήκη και πλάτη της γης. Η Κύπρος δεν μπορούσε να αποτελέσει την εξαίρεση. Οσα απίστευτα ακούγονται τις τελευταίες μέρες στην Ελλάδα, περί βρόμικου χρήματος, καθιστούν το θέμα ακόμη πιο επίκαιρο. Και ο πλέον αρμόδιος άνθρωπος για να μιλήσει στην Κύπρο είναι η Εύα Ρωσσίδου Παπακυριακού, η επικεφαλής της Μονάδας Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης ΜΟ.Κ.Α.Σ.

Το προεδρείο του Egmont Group.

Από την υπογραφή της Συμφωνίας Συνεργασίας μεταξύ των Μονάδων του Βελγίου και της Κύπρου.

Η κυνηγός του βρόμικου χρήματος

> *«Και τον καλύτερο νόμο να έχεις, δεν μπορείς να καταπολεμήσεις απόλυτα το έγκλημα»*

ΤΗΣ ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΣΟΛΟΜΩΝΙΔΟΥ ΔΡΟΥΣΙΩΤΟΥ

Επλένουμε παράνομο χρήμα ως λαός; Στο βαθμό που αναλογεί στο μέγεθος της οικονομίας της Κύπρου και στον αριθμό των παράνομων πράξεων συμβαίνει κι αυτό, αλλά δεν θα έλεγα ότι αντιμετωπίζουμε τεράστιο πρόβλημα. Εξάλλου είναι μια μορφή αδικήματος.

Είναι στη φύση μας ή τώρα που γίναμε Ευρωπαίοι μάθαμε αυτό το αδίκημα; Δεν θα έλεγα ότι είναι στη φύση μας ούτε ότι επειδή γίναμε Ευρωπαίοι, διότι πάντοτε υπήρχαν αδικήματα όπως κλοπές, αποσπάσεις χρημάτων με ψευδείς παραστάσεις ή διακίνηση ναρκωτικών, από τα οποία προέρχονται παράνομα έσοδα.

Ποιο είναι το πιο συνηθισμένο αδίκημα συγκάλυψης; Η χρησιμοποίηση εσόδων από απάτες, κλοπές, αποσπάσεις χρημάτων με ψευδείς παραστάσεις, όπως κάποια επενδυτικά σχέδια που παρασύρουν τελευταίως τους Κυπρίους.

Ο Κύπριος παρασύρεται διότι θέλει να γίνει γρήγορα πλούσιος ή διότι είναι αφελής; Και τα δυο συμβαίνουν. Από τη συνεργασία μας με άλλες χώρες διαπιστώνουμε ότι όλοι οι άνθρωποι, ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου, μπορούν να παρασυρθούν από ένα επενδυτικό σχέδιο που φαίνεται ελκυστικό και τελικά μπορεί να αποδειχθεί απάτη.

> ***«Απάτες και αποσπάσεις χρημάτων με ψευδείς παραστάσεις είναι τα συχνότερα αδικήματα»***

Πόσο εύκολο είναι να ανακαλύψεις την παρανομία και στη συνέχεια να την τεκμηριώσεις; Γενικά δεν είναι εύκολο, διότι μπορεί να έχεις μια υποψία ότι κάποια έσοδα είναι παράνομα αλλά είναι δύσκολο να την τεκμηριώσεις.

Πώς ξεκινά μια έρευνα; Μια έρευνα ξεκινά από μια καταγγελία για ύποπτη συναλλαγή και είναι δύσκολο όταν έχουμε την υποψία χωρίς το αδίκημα.

Μπορεί ένας πολίτης να σας καταγγείλει μια συναλλαγή; Μπορεί, αλλά είναι μέσα στις υποχρεώσεις των τραπεζικών οργανισμών και γενικά των χρηματοοικονομικών οργανισμών να μας αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές. Υπάρχουν αρκετές δυσκολίες στη διερεύνηση μιας ύποπτης συναλλαγής. Αν για παράδειγμα μια άλλη χώρα μάς απαντήσει ότι δεν έχει εντοπίσει κάτι ύποπτο ή παράνομο σε σχέση με χρήματα που μεταφέρθηκαν στη Κύπρο, δεν μπορεί να στοιχειοθετηθεί οτιδήποτε. Εκεί που είναι πιο εύκολο είναι όταν εξετάζει η Αστυνομία ένα γενεσιουργό αδίκημα. Μας ενημερώνει από το αρχικό στάδιο, ώστε να εκδώσουμε με βάση το Νόμο διατάγματα παγοποίησης περιουσιακών στοιχείων, μέχρι την τελική απόφαση του Δικαστηρίου. Αν καταδικαστεί κάποιος μπορούμε να ζητήσουμε τη δήμευση των περιουσιακών του στοιχείων για να δοθούν πίσω σε εκείνους που έχουν υποστεί τη ζημιά ή να επιστραφούν στο κράτος.

Έγινε αυτό; Ναι, το κάναμε σε αρκετές περιπτώσεις και αξίζει να σημειωθούν δυο σοβαρές υποθέσεις που διερευνήθηκαν σε σχέση με το Χρηματιστήριο και που είχαμε και καταδίκη. Σ' αυτές συνεργαστήκαμε με την Αστυνομία και στο τέλος δημεύθηκαν και περιουσιακά στοιχεία. Επίσης σε σχέση με αδικήματα που έγιναν στο εξωτερικό, παγοποιήσαμε και δημεύσαμε περιουσιακά στοιχεία που μεταφέρθηκαν στη Κύπρο, σε δύο μάλιστα περιπτώσεις συνεργαστήκαμε με άλλη ευρωπαϊκή χώρα και οι δύο χώρες μοιράστηκαν τα παράνομα έσοδα. Η σημασία των νομοθεσιών αυτών, που είναι καινούργιες σε όλο τον κόσμο, είναι ότι πέραν από την κλασική τιμωρία με ποινή φυλάκισης για το κυρίως αδίκημα, μπορείς να αποστερήσεις από τον καταδικασθέντα και τα παράνομα έσοδα.

ΦΩΤ. ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΗΣΙΩΤΗΣ

Είναι εύκολη χώρα για επενδύσεις παράνομου χρήματος η Κύπρος; Στο παρελθόν ίσως ήταν πιο εύκολο διότι δεν υπήρχαν οι μηχανισμοί ελέγχου και σχετική νομοθεσία.

Π' αυτό είχε κακό όνομα διεθνώς; Είχε κάποιο κακό όνομα μέχρι που ψηφίστηκε η νομοθεσία το 1996, δημιουργήθηκε η Μονάδα Καταπολέμησης Αδικημάτων Συγκάλυψης (ΜΟ.Κ.Α.Σ.) αμέσως μετά που υπογράψαμε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης εναντίον του ξεπλύματος παράνομου χρήματος και λήφθηκαν μέτρα, προληπτικά και κατασταλτικά, οπόταν και άρχισε να αλλάζει η εικόνα.

Πώς κατάφερε από το κακό όνομα που είχε η Κύπρος να αλλάξει τα δεδομένα; Ηταν μια ομαδική προσπάθεια των Υπηρεσιών μας, αποδεικνύοντας ότι εφαρμόζουμε τη νομοθεσία. Συμμετέχουμε σε διεθνείς οργανισμούς και τον Ιούνιο του 2006 φιλοξενήσαμε το Διεθνές Συνέδριο του Egmont Group, του Σώματος που απαρτίζεται από τις 105 Μονάδες του κόσμου. Τότε εκλέγηκα με τον Γάλλο συνάδελφο στην Κεντρική Επιτροπή του εν λόγω Σώματος για να εκπροσωπούμε τις χώρες της Ευρώπης. Παράλληλα συμμετέχω σε Ομάδες Αξιολόγησης αρμόδιας Επιτροπής του Συμβουλίου της Ευρώπης για την αξιολόγηση άλλων χωρών στον τομέα αυτό. Αυτό είναι ένα ακόμη στοιχείο που μας βοήθησε να δείξουμε ότι η Κύπρος γνωρίζει το αντικείμενο και το εφαρμόζει σωστά. Η Κύπρος έχει αξιολογηθεί τρεις φορές από το Συμβούλιο της Ευρώπης με επιτόπου επισκέψεις και αυτό βοήθησε στο να διορθωθεί το κακό της όνομα. Με την ένταξη της Κύπρου στην Ε.Ε. συμμετέχουμε, στα πλαίσια αρμόδιας Επιτροπής, στον καθορισμό πολιτικής της Ε.Ε. στον τομέα αυτό και χαίρουμε εκτίμησης για τη συνεισφορά μας. Ακόμη πολύ θετικά επέδρασε ανταπόκριση για διεθνή συνεργασία σε συγκεκριμένες υποθέσεις.

Πότε λειτούργησε η ΜΟ.Κ.Α.Σ; Τον Ιανουάριο του 1997 όταν μου ανέθεσε τη σχετική ευθύνη ο τότε Γενικός Εισαγγελέας κ. Αλέκος Μαρκίδης. Υπαγόμαστε στη Νομική Υπηρεσία. Η Μονάδα αποτελείται από εκπροσώπους του Γενικού Εισαγγελέα, του Αρχηγού της Αστυνομίας και του Διευθυντή Τελωνείων. Η συνεργασία μας με την Αστυνομία είναι πάρα πολύ στενή. Στην πορεία, με τη συμπαράσταση κυβέρνησης και Βουλής, δημιουργήθηκαν και μόνιμες θέσεις χρηματοοικονομικών αναλυτών στη Μονάδα. Όλα τα μέλη της ΜΟ.Κ.Α.Σ. είναι πολύ υπεύθυνοι Λειτουργοί με υψηλό επαγγελματικό επίπεδο. Θα ήθελα να τονίσω επίσης και την πολύ στενή συνεργασία που έχουμε από την αρχή με την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Πόσο δύσκολο είναι για μια γυναίκα να προϊσταται μιας υπηρεσίας όπως η ΜΟ.Κ.Α.Σ.; Σημασία δεν έχει το φύλο αλλά ο άνθρωπος. Η δυσκολία ήταν να δημιουργήσω κάτι από το μηδέν, χωρίς καθοδήγηση, σε δύσκολους καιρούς για την Κύπρο, σ' αυτό τον τομέα. Δεν αντιμετώπισα σοβαρό πρόβλημα να γίνω αποδεκτή λόγω του φύλου μου.

Παρόμοιες Μονάδες ... λειτουργούν σε 105 χώρες και έχουμε πολύ καλή συνεργασία με τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις Η.Π.Α.

Κάποιοι δεν μιλούν για να μην μπλέξουν

Ποιο είναι το πιο μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε σήμερα ως Κύπρος; *Το μεγαλύτερο πρόβλημα, αν μιλούμε για αδικήματα, εξακολουθούν να είναι οι απάτες και οι αποσπάσεις χρημάτων με ψευδείς παραστάσεις. Η παρουσία κάποιων ξένων δημιουργεί προβλήματα όταν δοκιμάζουν να περάσουν παράνομα έσοδα μέσα από το κυπριακό τραπεζικό σύστημα.*

Τα ναρκωτικά... *είναι ένα μεγάλο πρόβλημα, αλλά πρέπει να διευκρινίσουμε ότι για τα ναρκωτικά δεν μπορούμε να ενεργοποιηθούμε αν δεν υπάρχει αδίκημα, αν δεν συλληφθούν κάποιοι έμποροι και όχι απλοί χρήστες.*

Κύπριοι ή ξένοι οι εγκληματίες του λευκού κολάρου; Και από τους δυο.

Το μεγάλο ξέπλυμα ξεκίνησε την εποχή του Χρηματιστηρίου; *Δεν μπορώ να πω πως έγινε πιο έντονο την εποχή εκείνη. Αναμειχθήκαμε στις 2-3 υποθέσεις του Χρηματιστηρίου που οδηγήθηκαν στο Δικαστήριο και εκδώσαμε μάλιστα διατάγματα δήμευσης περιουσιακών στοιχείων μετά από διερεύνηση από την Αστυνομία με την οποία συνεργαστήκαμε.*

Σήμερα χρησιμοποιούνται οι αγοραπωλησίες ακινήτων για ένα είδος ξεπλύματος; *Όλοι παρακολουθούμε την έξαρση της αγοραπωλησίας γης και μάλιστα με τις πολύ υψηλές τιμές, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι γι' αυτές χρησιμοποιούνται παράνομα έσοδα. Μπορεί να υπάρχουν κάποιες περιπτώσεις. Το Υπουργικό Συμβούλιο, μετά από δική μας εισήγηση, όρισε τη ΜΟ.Κ.Α.Σ. ως εποπτική Αρχή για τους κτηματομεσίτες στον τομέα αυτό, και μετά από σειρά συναντήσεων μαζί τους έχουμε συντάξει και εκδώσει Οδηγία με την οποία τους καθοδηγούμε για το τι πρέπει να προσέξουν και τους ζητούμε να μας αναφέρουν ύποπτες συναλλαγές. Αυτή η υποχρέωση περιέχεται σε σχετική Ευρωπαϊκή Οδηγία. Θα διοργανώσουμε επίσης εκπαιδευτικό σεμινάριο για τους εν λόγω επαγγελματίες.*

Ποιες είναι οι πιο συνηθισμένες ερωτήσεις σ' αυτά τα σεμινάρια που κάνετε; *Τα σεμινάρια στοχεύουν στην κατανόηση των προνοιών του Νόμου και συνηθισμένη ερώτηση είναι το πώς να αναγνωρίσουν μια ύποπτη συναλλαγή είτε είναι τραπεζικοί είτε δικηγόροι ή χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι.*

Μπορεί κάποιος να καταγγείλει τον πελάτη του; *Σύμφωνα με το Νόμο έχει υποχρέωση να τον αποκαλύψει αλλιώς φέρει ευθύνη. Πρόσφατα το Δικαστήριο Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων στο Λουξεμβούργο εξέτασε κατά πόσον προσβάλλει το δικηγορικό απόρρητο η υποχρέωση συνεργασίας με τις Αρχές για τέτοιες περιπτώσεις ξεπλύματος και αποφάνθηκε ότι ο δικηγόρος πρέπει να συνεργαστεί με τις Αρχές διότι δεν προσκρούει στο δικαίωμα για δίκαιη δίκη του πελάτη, από τη στιγμή που ο δικηγόρος ενεργεί για συγκεκριμένες χρηματοοικονομικές συναλλαγές και η υποχρέωση αυτή δεν καλύπτει πληροφορίες που λαμβάνει ο δικηγόρος στις περιπτώσεις υποθέσεων ενώπιον δικαστηρίων.*

Η αλλαγή της λίρας σε ευρώ έφερε στο φως κάποια κρυμμένα ποσά; *Αυτό δεν το ξέρουμε εμείς αλλά οι τράπεζες. Η Κεντρική Τράπεζα ως Εποπτική Αρχή, από τις 20 Νοεμβρίου 2007, εξέδωσε εγκύκλιο προς τις τράπεζες που τις καθοδηγεί για το τι πρέπει να προσέξουν στις μετατροπές των λιρών σε ευρώ για να εντοπιστούν τυχόν ύποπτες συναλλαγές. Μέχρι σήμερα έγιναν 1-2 αναφορές, οι οποίες θα διερευνηθούν.*

Ποια προληπτικά μέτρα λαμβάνονται; *Στα σεμινάρια που κάνουμε τονίζουμε πως πρέπει να ξέρεις το οικονομικό προφίλ του πελάτη σου ώστε αν διαπιστώσεις κάτι ύποπτο, να το αναφέρεις στις Αρχές για περαιτέρω διερεύνηση. Εργαζόμαστε και για την καλλιέργεια κουλτούρας για καθαρό οικονομικό σύστημα. Αλλά και τον καλύτερο νόμο να έχεις, δεν μπορείς να καταπολεμήσεις απόλυτα το έγκλημα.*

Νιώσατε ποτέ φόβο; *Λόγω του ότι είναι μικρός ο τόπος μπορεί να αισθανθείς περίεργα όταν ψάχνεις κάτι, αλλά δεν μπορώ να πω ότι ένιωσα φόβο. Εξάλλου κάνουμε τη δουλειά μας όλοι ως Ομάδα.*

Ο τόπος είναι μικρός και ο ένας γνωρίζει τον άλλο... *γεγονός που λειτουργεί θετικά αλλά και αρνητικά. Ξέρουμε ο ένας τον άλλο και κάποιοι που θα έπρεπε να μας αναφέρουν συγκεκριμένες περιπτώσεις δεν το κάνουν διότι δεν θέλουν να μπλέξουν. Αυτό είναι το κακό της μικρής κοινωνίας.*

Παγκόσμιο Συνέδριο του Egmont Group στην Κύπρο, Ιούνιος 2006.

«Μου λείπει η καθημερινή επαφή με το δικαστήριο»

Γιατί κάνατε αίτηση για τη Νομική Υπηρεσία; Είχα εργαστεί μερικά χρόνια ως δικηγόρος στον ιδιωτικό τομέα, αλλά ήταν δύσκολες εποχές για να ανοίξεις δικό σου δικηγορικό γραφείο, ακόμη και για να εργοδοτηθείς με καλά ωφελήματα, έτσι αφού δεν υπήρχε οικογενειακή παράδοση στη δικηγορία, μετά από κάποια χρόνια υπηρεσίας στη Δημόσια Υπηρεσία σε διοικητική θέση, όταν προκηρύχθηκαν θέσεις στη Νομική Υπηρεσία, με προσέλκυσε η ιδέα να δικηγορώ εκ μέρους της Δημοκρατίας, υπέβαλα αίτηση και προσλήφθηκα σε μόνιμη θέση το 1990.

Γιατί επιλέξατε τη νομική με δεδομένο ότι δεν υπήρχαν οικογενειακοί δεσμοί; Στο σχολείο μού άρεσαν τα θεωρητικά μαθήματα, ήμουν πολύ καλή στις εκθέσεις, διάβαζα λογοτεχνία, ιστορικά κείμενα και συνάμα είχα έντονα αναπτυγμένο το αίσθημα της δικαιοσύνης.

Η αγόρευση μέσα στο δικαστήριο ... μου αρέσει πάρα πολύ και είναι ένα πράγμα που μου λείπει, διότι λίγες φορές εμφανίζομαι πλέον στο δικαστήριο. Με γεμίζει όμως πολύ η διεθνής διάσταση της δουλειάς μου και η προσπάθεια που έκανα σε δύσκολους καιρούς να υπερασπιστώ τη χώρα μου σε διεθνή φόρα. Ήταν μια πρόκληση να κτίσουμε κάτι καινούργιο και να αποδείξουμε ότι η χώρα μας είναι μια ευνομούμενη πολιτεία και σ' αυτόν τον τομέα.

Έχει μια θεατρικότητα η αγόρευση στο δικαστήριο; Δεν ξέρω αν έχει θεατρικότητα, πρέπει να προσπαθήσεις να παρουσιάσεις σωστά την υπόθεση και να μεταφέρεις εκείνα που γνωρίζεις στους δικαστές για να κρίνουν σωστά και να βοηθήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης.

Έχετε άγχος; Ίσως με την ηλικία να αποβάλλεις το άγχος. Συνήθισα να αντιμετωπίζω τον κόσμο μια που συχνά μιλώ σε μεγάλα συνέδρια στο εξωτερικό και υπερασπίζομαι διεθνώς την Κύπρο απαντώντας σε σωρεία ερωτήσεων, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια των αξιολογήσεων της χώρας μας.

Αυτός ο δυναμισμός του χαρακτήρα σάς έφερε ποτέ σε δύσκολη θέση; Τον όποιο δυναμισμό προσπαθώ να τον διοχετεύω θετικά.

Πώς είσαστε ως σύζυγος του λογιστή Νίκου Παπακυριακού και ως μητέρα δυο παιδιών; Ο σύζυγός μου δείχνει μεγάλη κατανόηση για τις επαγγελματικές μου δραστηριότητες, κυρίως για το γεγονός ότι είναι σχεδόν κανόνας να εργάζομαι πέραν του ωραρίου της Δημόσιας Υπηρεσίας και συχνά πρέπει να ταξιδεύω στο εξωτερικό. Το ίδιο και τα παιδιά μου Θεοδώρα 18 και Δημήτρης 15 χρονών.

Βρίσκετε χρόνο για τα παιδιά; Ναι, όλος ο χρόνος μετά από το γραφείο είναι αφιερωμένος στα παιδιά, ιδιαίτερα όταν ήταν σε μικρότερη ηλικία. Όταν ήταν μικρά ένιωθα κάποιες φορές ενοχές που έπρεπε να ταξιδεύσω.

Είσαστε αυστηρή μητέρα; Όλοι οι Κύπριοι είμαστε λίγο αυστηροί και υπερπροστατευτικοί με τα παιδιά μας. Ανησυχώ όπως όλοι οι γονείς με την αύξηση των ναρκωτικών και γι' αυτό τους μιλώ συνεχώς, αλλά και με την αύξηση των τροχαίων δυστυχημάτων.

Έχετε ένα στόχο; Να δω τη Μονάδα με ακόμη καλύτερα αποτελέσματα στον τομέα της πρόληψης και της καταπολέμησης αδικημάτων συγκάλυψης και να συνεχίσει η καλή παρουσία της Κύπρου διεθνώς, στον τομέα αυτό.